

12 Cây Lan Mới Tìm Ra Tại VN

Hồi đầu năm, anh Nguyễn Phi Tâm ở Đà Lạt đã gửi cho chúng tôi một tài liệu quý giá, đó là bản *Wulfenia* số 22 (2015), một tờ báo của viện bảo tàng Carantheria nước Áo (Austria) chuyên về thực vật, nói về những cuộc khảo sát trong 3 năm vừa qua do khoa học gia Leonid Averyanov và các cộng sự viên Nguyễn Thiện Tich, Nông Văn Duy, Nguyễn Sinh Khang, Nguyễn Phi Tâm, Nguyễn Văn Cảnh và Chu Xuân Cảnh đã tìm thấy tất cả 170 loài (Genus) và 1180 giống (species) lan mọc tại VN.

Nhưng vì đầu óc không còn được minh mẫn, công việc lại đa đoan và cần có thời gian để tìm hiểu thêm, cho nên tới nay mới ra mắt các bạn yêu lan được.

Tài liệu này cho biết phái đoàn đã tìm thấy 12 cây lan mới lạ với khoa học thế giới:

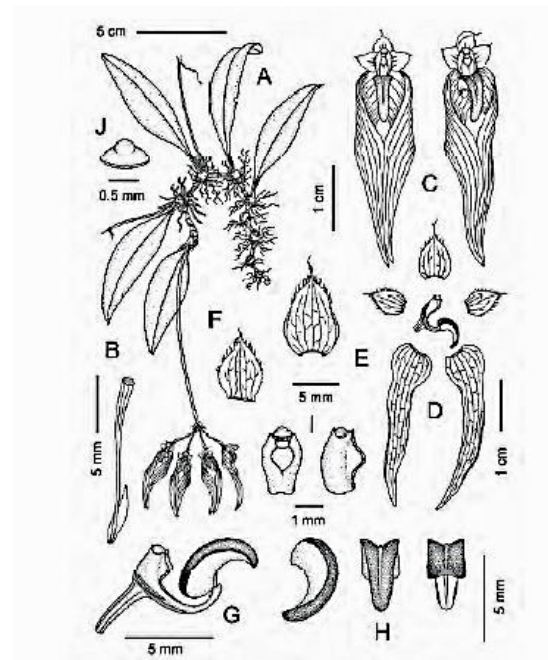
Bulbophyllum blaoense, *Cheirostylis glandulosa*, *Eria grandicaulis*, *Eria praecox*, *Liparis caudata*, *Liparis longispica*, *Lusia parviflora*, *Oberonia janae*, *Oberonia tatiana*, *Octarrhenae minuscula*, *Odontochilus aurea* và *Vanda gracilis*.

Những cây lan này phần lớn đã được đề cập trong bài: [Những cây lan mới trong tài liệu *Orchid Place 2015*](#), nhưng trong tài liệu này chỉ có hình ảnh, và một vài hình ảnh lại có sự khác biệt, chưa tiện kiểm tra lại với tác giả. Chúng tôi xin tóm lược những cây lan này như sau.

1. *Bulbophyllum blaoense* Tich, Diep & Aver. 2008

Ảnh: Nuraliev

Hình: L. Averyanov

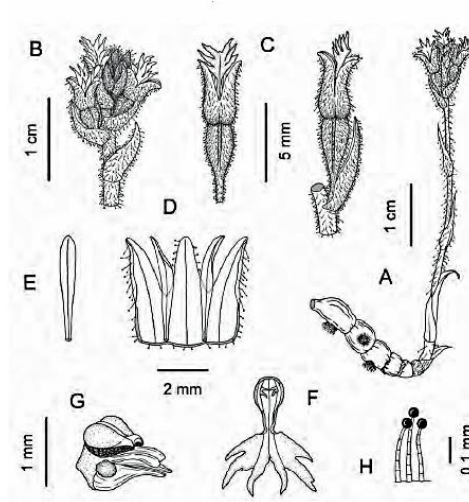
Mô Tả: Phong lan thân bò dài 5-12 phân, giả hành cao 5-7 ly, lá một chiếc dài 6-12 phân, rộng 1.4-2.5 phân. Dò hoa mọc từ đáy củ, dài 8-12 phân. Hoa nở vào tháng 3-4.

Nơi mọc: Blao, Lâm Đồng, Đắk Nông.

2. *Cheirostylis glandulosa* Aver. sp. nov.

Ảnh: Quách Văn Hội

Hình vẽ: L. Averyanov

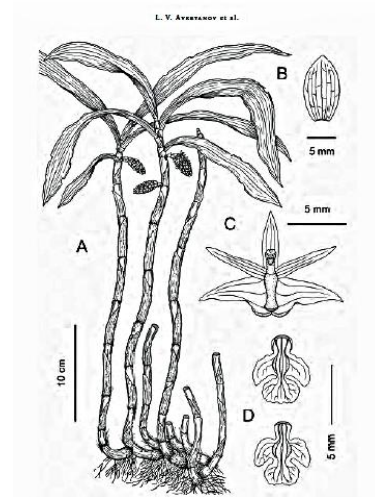
Mô tả: Phong lan không lá, thân cao 4-6 phân. Hoa không mở rộng, ngang 3.5-4.5 ly, nở vào mùa Xuân.

Nơi mọc: Chư Yang Sin, Đắk Lắk.

3. *Eria grandicaulis* Aver. sp. nov.

Ảnh: L. Averyanov

Hình vẽ: Averyanov, T. Maisak

Mô tả: Phong lan cao 30-40 phân, lá 3-6 chiếc, dài 15-25 phân, ngang 3-4.5 phân. Chùm hoa mọc ở các đốt gần ngọn, hoa mọc sát nhau, màu vàng tối.

Nơi mọc: Đà Lạt, Lâm Đồng.

4. *Eria praecox* Aver. sp. nov.

Ảnh: Nông Văn Duy, Nguyễn Phi Tâm

Mô tả: Phong lan cao 3-4 phân, lá 3-6 chiếc, dài 8 phân. Chùm hoa cao 10 phân, hoa 8-10 chiếc, nở vào tháng 5-6.

Nơi mọc: Lâm Đồng, Đà Lạt.

5. *Liparis caudata* Aver. & Nguyen Sinh Khang sp. nov.

Ảnh: Leonid Averyanov

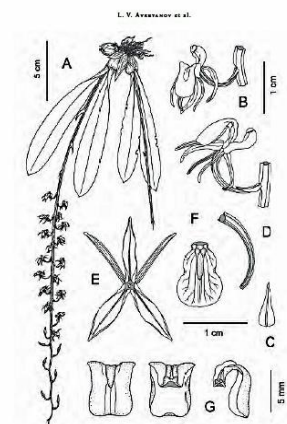

Figure 10. New orchids in the flora of Vietnam. *Liparis caudata*. A - flowering stem; B - flower, side and half-side view; C - dorsal view; D - petal and sepal; E - dorsal view of the petal and sepal, view from behind; F - dorsal lip; G - lip, frontal view, view from behind and side view. All drawings from the type. L. Averyanov et al., CPC 4809 by L. Averyanov.

Mô tả: Lan nhỏ 2-5 lá, dài 8-12 phân, rộng 2-3 phân, giả hành cao 1.5-3-5 phân. Chùm hoa dài 30-40 phân, nhiều hoa. Hoa màu nâu nhạt, to khoảng 1 phân, nở vào tháng 10-11.

Nơi mọc: Thường Xuân, Thanh Hóa.

6. *Liparis longispica* Aver. & Nguyen Sinh Khang sp. nov.

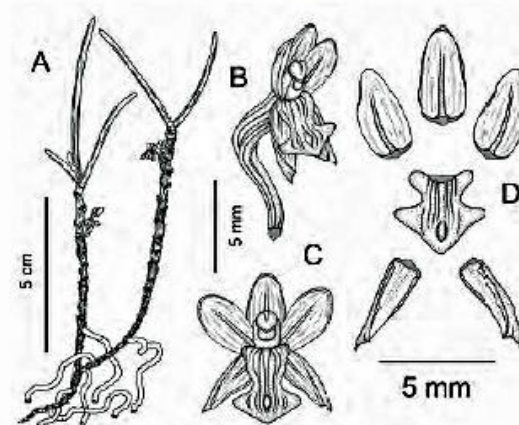

Ảnh: Aver. Nguyễn thiện Tịch, Nguyễn sinh Khang

Mô tả: Phong lan hay thạch lan nhỏ, giả hành cao 1-1.8 phân, lá dài 14-24 phân, rộng 1.5-2.8 phân. Chùm hoa dài 20-35 phân, hoa 4-13 chiếc, màu xanh nhạt, nở vào tháng 11-12.

Nơi mọc: Xuân Nha, Vân Hồ, Sơn La.

7. *Lusia parviflora*

Figures 13. New orchids in the flora of Vietnam. *Lusia parviflora*. A – Flowering plant. B – flower, side view. C – flower, frontal view. D – flattened sepals, petals and lip. All drawn from the type Nguyen Phi Tam, CPC/251a by L. Averyanova.

Ảnh: Nguyễn Phi Tâm

Mô tả: Phong lan nhỏ cao 10-14 phân, lá 2-4 chiếc, dài 4-6 phân, rộng 2.5-3 phân. Chùm hoa ngắn 2-3 chiếc, hoa rất nhỏ màu nâu đỏ, gần giống *Lusia ramosii*, nở vào tháng 11-12.

Nơi mọc: Lạc Dương, Lâm Đồng.

8. *Oberonia janae*

Mô tả: Phong lan nhỏ, cao 3-4 phân. Lá 4-5 chiếc.

Nơi mọc: Bắc Bình, Bình Thuận

Ảnh: JL. Skornickova

9. *Oberonia tatiana* Aver. sp. nov.

Ảnh: Leonid Averyanov

Mô tả: Phong lan nhỏ, lá 7-12 chiếc, dài 7-15 phân, rộng 2-3 phân. Chùm hoa dài 2-5 phân, hoa màu đỏ thẫm, nở vào tháng 2-3. Tên đặt để vinh danh bà Titana Maisak, người họa sĩ chuyên vẽ hoa lan.

Nơi mọc: Bảo Lạc, Cao Bằng.

10. *Octarrhena minuscula* Aver & Nông Văn Duy sp. nov.

Mô tả: Phong lan rất nhỏ, lá 4-6 chiếc, dài 1-1.8 phân. Chùm hoa ngắn 1-1.8 phân. Hoa màu xanh nhạt, nở vào tháng 9-11.

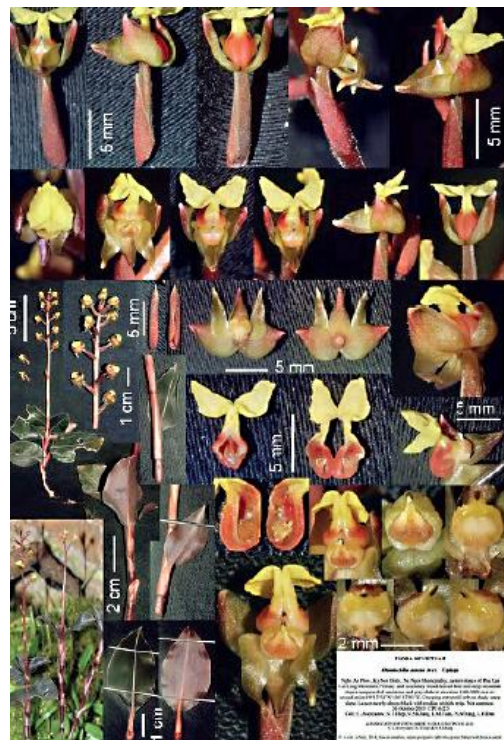
Nơi Mọc: Đắc Song, Đắc Nông.

Ảnh: Nguyễn Văn Cảnh

11. *Odontochilus aurea* Aver. sp. nov.

Mô Tả: Địa lan cao 8-12 phân, lá dài 4-8 phân, rộng 2-6 phân. Dò hoa cao 14-18 phân. Hoa 6-12 chiếc, màu vàng, nở từ tháng 9-10.

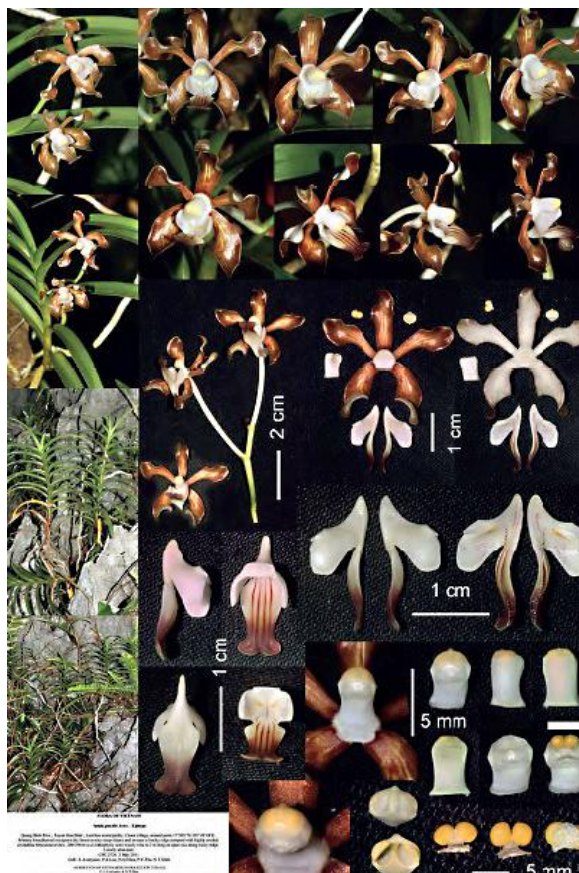
Nơi mọc: Kỳ Sơn, Nghệ An.

12. *Vanda gracilis*. Aver. sp.nov

Mô tả: Thạch lan, thân đơn cao từ 0.5-1 thước, lá dài 10-16 phân, rộng 5-7 ly. Chùm hoa mọc ở gần ngọn, dài 6-15 phân, hoa màu nâu, 2-3 chiếc, to 5-6 phân, nở vào tháng 1-2.

Nơi mọc: Tuyên Hóa, Quảng Bình.

Tài liệu này còn có nhiều cây chưa được đề cập tới trong mục “Lan Rừng VN từ A-Z”, nhưng bài đã quá dài, chúng tôi sẽ xin trình bày trong một bài khác.

HLVN-USA